

Reactie Vereniging Openbaar Onderwijs m.b.t. "Nieuwe verdeling middelen onderwijskansenbeleid scholen en gemeenten"

Hoewel het onderwijs in Nederland alle kinderen gelijke kansen beoogt te geven, blijkt dat sommige kinderen door hun omgeving minder kans maken op goede schoolprestaties dan andere kinderen met een vergelijkbaar potentieel. Ter compensatie van het risico dat deze kinderen lopen, stelt het rijk middelen beschikbaar aan gemeenten en scholen om extra ondersteuning te organiseren, bijvoorbeeld in de vorm van voorschoolse educatie of extra begeleiding. Dit onderwijsachterstandenbeleid is volgens de VOO essentieel om bestaande kansongelijkheid te verkleinen. De VOO steunt de voorgestelde wijzigingen om deze extra middelen gelijkwaardiger en doelmatiger te verdelen over gemeenten en scholen (gezien de sterke samenhang tussen de twee afzonderlijke wetsvoorstellen, wordt in dit document een geïntegreerde reactie gegeven).

Wel is de VOO van mening dat het enkel toekennen of herverdelen van extra middelen onvoldoende is om de toenemende kansongelijkheid in het Nederlandse onderwijs te bestrijden. De concentratie van leerlingen met het risico op onderwijsachterstanden komt onder andere voort uit een sterke segregatie op basis van opleidingsniveau van ouders en een vroege selectie binnen het voortgezet onderwijs. De VOO pleit voor het stimuleren van openbare en algemeen toegankelijke scholen met een diverse populatie en het bevorderen van kansen door leerlingen met verschillende niveaus langer met elkaar naar school te laten gaan en doorstroming te vereenvoudigen.

Specifieke reactie m.b.t. "Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid"

De nieuwe regeling baseert de verdeling van extra middelen op een nieuwe indicator, die een betere voorspelling biedt van onderwijsachterstanden. Deze CBS-indicator wordt jaarlijks berekend, waardoor deze meebeweegt met ontwikkelingen in de samenleving en gaat uit van meerdere risicofactoren in plaats van alleen het opleidingsniveau van de ouders. Bij de berekening van achterstandsscores wordt daarnaast rekening gehouden met de mate waarin kinderen risico lopen, waarbij dit als continue variabele wordt meegenomen in plaats van met grove categorieën te werken.

De VOO is positief over deze verschillende maatregelen die leiden tot een verdeling van middelen die beter aansluit bij de daadwerkelijke risico's op onderwijsachterstanden. Dit betekent immers dat extra ondersteuning eerder daar terecht komt waar deze het hardst nodig is.

Zoals in de toelichting op het wetsvoorstel beschreven is, blijken er onder de huidige regeling regionale verschillen te bestaan in aanbod en kwaliteit van voorschoolse educatie. Kinderen met hetzelfde risico op onderwijsachterstanden hebben daardoor ongelijke kansen: in grote steden, die meer budget ontvangen, is voor hen meer ondersteuning beschikbaar dan in kleinere gemeenten.

De VOO ondersteunt de aanpak van deze ongelijke verdeling van middelen, die bestaat uit het afschaffen van de verschillende deelbudgetten. Ook het meenemen van peuters in de berekening van de achterstandsscores zal leiden tot een gelijkwaardiger verdeling die meer recht doet aan de daadwerkelijke ondersteuningsbehoefte.

Specifieke reactie m.b.t. "Wijziging van het Besluit bekostiging WPO in verband met het aanpassen van de groeiregeling en van het onderwijsachterstandenbeleid in het primair onderwijs"

Zoals hierboven reeds besproken, steunt de VOO het gebruik van een nieuwe indicator, die meer recht doet aan het daadwerkelijke risico op onderwijsachterstanden, zowel binnen gemeenten als binnen scholen.

De nieuwe regeling beoogt daarnaast de administratieve lasten voor scholen te verminderen en (daarmee) het risico op fouten en misbruik te verkleinen. Waar scholen voorheen zelf het aantal gewichtenleerlingen op moesten geven op basis van gegevens die ouders moesten verstrekken, worden de benodigde gegevens nu door het CBS geleverd.

De VOO is positief over deze vermindering van de lasten voor scholen en ouders. Ook het feit dat de middelen die een school ontvangt binnen de nieuwe regeling niet langer te herleiden zijn tot individuele leerlingen, is een duidelijke verbetering. Dit voorkomt stigmatisering van leerlingen en ouders en negatieve verwachtingen die soms een selffulfilling prophecy kunnen worden.

Wel zullen scholen nog steeds een eigen systematiek moeten ontwikkelen/behouden om te bepalen hoe het budget wordt ingezet en welke leerlingen extra ondersteuning nodig hebben. Dit kan echter gebeuren op basis van de professionele inschatting door de leerkracht van daadwerkelijke achterstanden, die natuurlijk kunnen afwijken van de voorspellingen.

Hoewel ook onder de huidige regeling de gewichten per school openbaar inzichtelijk waren, is het direct openbaar maken van de achterstandsscores van scholen door het CBS niet zonder risico. Het dynamische en voorspellende karakter van deze gegevens, maakt dat zij een grotere rol kunnen gaan spelen in afwegingen van (met name hoogopgeleide) ouders bij het maken van hun schoolkeuze. Dit zou een nog grotere segregatie in de hand kunnen werken als groepen ouders de 'achterstandsscholen' gaan vermijden. Dit onderstreept nogmaals de noodzaak om segregatie en onnodige concurrentie tussen scholen via verschillende wegen te bestrijden.